

Σημείωση της Μετάφρασης

Το Κέντρο Έρευνας για το Κοινωνικό Ζήτημα (Centre de Recherche sur la Question Sociale – CRQS) δημιουργήθηκε το 1973 στο Παρίσι από τον Daniel Denevert, την Jeanne Charles (aka Françoise Denevert), την Françoise Bloch και τον Joel Cornuaut. Τον Ιούνιο του 1975, το CRQS εξέδωσε τον πρώτο τόμο της επιθεώρησης **Χρονικό Δημόσιων Μυστικών** (Chronique des Secrets Publiques). Το παρακάτω απόσπασμα προέρχεται από ένα αδημοσίευτο κείμενο που έγραψε ο Denevert το 1977 με τίτλο “**Προτάσεις για το Θεμιτό Εγκώμιο της Καταστασιακής Διεθνούς και κάθε Επαναστατικής Δραστηριότητας με σκοπό να Φτάσουμε σε μια Ανελέητη Κριτική των Εχθρών μας**”.

Πριονιστήριο το Χρυσό Χέρι
Δεκέμβρης 2014

Daniel Denevert

Κριτική της Καταστασιακής Διεθνούς ως Οργάνωσης (1977)

Είναι αλήθεια ότι η σύλληψη του CRQS αποτελεί τη “**συνέπεια μιας αποτυχίας**” ή ακόμα και μιας σειράς αποτυχιών. Πρόκειται, από τη μια πλευρά, για τις αποτυχίες που βίωσαν οι ιδρυτές του και, από την άλλη, για την αποτυχία των πειραμάτων αυτόνομης οργάνωσης που ενθαρρύνθηκαν από το παράδειγμα της Καταστασιακής Διεθνούς (ΚΔ). Το CRQS δεν προσπάθησε να γίνει μια **καλύτερη** οργάνωση – αποτελεί μέρος της έκρηξης της ίδιας της προοπτικής μιας αυτόνομης επαναστατικής οργάνωσης (ή οργανώσεων) όπου είναι ορατή η κληρονομιά του **μοντέλου** της Λενινιστικής οργάνωσης, δηλαδή μιας **αστικής-γραφειοκρατικής αντίληψης της πάλης** που αναπτύχθηκε από το σύνολο της παλιάς πολιτικής.

Μπορεί να ειπωθεί με ακρίβεια ότι η ΚΔ προσπάθησε να αποκαταστήσει μια επαναστατική σημασία σε αυτό το μοντέλο, εκκινώντας εκ νέου την περιπέτεια του επαναστατικού Κόμματος – με την έννοια του Λένιν και του Λούκατς – όπου η οργάνωση γίνεται κατανοητή ως η **μεσολάβηση που καταστρέφει** όλες τις προϋποθέσεις της (το μιλιταντισμό, την ιστορική αποστολή να καθοδηγήσει την τάξη προς την επανάσταση και να την διευθύνει με τα στελέχη της, την τοποθέτηση μιας ιδεολογίας στην εξουσία κ.λπ.). Η πρωτοτυπία αλλά, ταυτόχρονα, και η αμφισημία της ΚΔ βρισκόταν στο γεγονός ότι συνιστούσε ένα άχρηστο Κόμμα – δηλαδή **άχρηστο για την προοπτική του κομματικού αγώνα**. Αυτή η μέθοδος ήταν εξαιρετικά ευφυής **στο περιβάλλον εκείνης της περιόδου** και μπορεί να συγκριθεί – στο πεδίο της οργανωτικής πολιτικής – με τις μεθόδους του Νταντά στο πεδίο της τέχνης. Αλλά η ΚΔ αποκαλύφθηκε επίσης ως **κενή μορφή** διότι δεν είχε καμία αληθινή προοπτική ως **οργανωτική μορφή** εκτός από τη διεκδίκηση για τον εαυτό της μιας

θέσης μεταξύ των ηγετών που διαπληκτίζονταν για την ιδιοκτησία της σύγχρονης επανάστασης.

«Είναι γνωστό ότι ο αναρχο-καταστασιακός εξισωτισμός αρνιόταν πάντα να αναγνωρίσει την πραγματική ιεραρχική οργάνωση που αποτελούσε τη βάση της λειτουργίας του. Αυτή η σημαίνουσα πρακτική υπεκφυγή υποβίβασε τελικά τη θεωρία των Καταστασιακών για το ζήτημα της επαναστατικής οργάνωσης σε μια απλή **αντι-ιδεολογία** που αντιτασσόταν στην κυρίαρχη ιεραρχική οργάνωση. Οι Καταστασιακοί προτίμησαν να μοιραστούν την αυταπάτη και το επίσημο ψέμα της ισότητας παρά να υποστούν το όνειδος της άρνησής του. Ωστόσο, η δυνατότητα να προβλεφθούν με αποτελεσματικό τρόπο τα καινούρια προβλήματα όσο υπήρχε ακόμα καιρός (ιδίως για την παλιά ΚΔ) εξαρτιόταν από την αποδοχή αυτής της άρνησης και από τις θεωρητικο-πρακτικές συνέπειες που προέκυπταν από αυτήν.»

Ντανιέλ Ντενβέρ, *Θεωρία της Αθλιότητας/Αθλιότητα της Θεωρίας*, Νοέμβρης 1973

«Αν αυτή η εποχή μπορεί τώρα να τα καταφέρει χωρίς μια Καταστασιακή Διεθνή, αυτό συμβαίνει επειδή η διάλυσή της συναρτάται με το γεγονός ότι ένα καταστασιακό προλεταριάτο πρόκειται να αποκαλυφθεί και να αναπτυχθεί στη θέση της.»

Χρονικό Δημόσιων Μυστικών, Τόμος 1, Ιούνιος 1975

«Η ΚΔ δεν εφάρμοσε τη θεωρία της **στην ίδια τη δραστηριότητα της διατύπωσης αυτής της θεωρίας ή στις γενικές συνθήκες της πάλης της**. Ως επί το πλείστον, οι υπερασπιστές των θέσεων της ΚΔ δεν ήταν οι δημιουργοί αυτών των θέσεων ούτε οι πραγματικοί φορείς τους. Ήταν μονάχα οι πιο επίσημοι και πιο επιτηδευμένοι φιλο-καταστασιακοί. Αυτή είναι η πρωταρχική αποτυχία της ΚΔ. Η παραγνώριση αυτής της αποτυχίας για μεγάλο διάστημα ήταν το χειρότερο σφάλμα της (και, για να μιλήσω για τον εαυτό μου, το χειρότερο **δικό μου** σφάλμα). Αν είχε επικρατήσει αυτή η στάση, θα επρόκειτο για ένα έγκλημα καθοριστικής σημασίας. Ως οργάνωση, η ΚΔ **απέτυχε εν μέρει** σε αυτό ακριβώς το σημείο. Ήταν απαραίτητο, επομένως, να εφαρμόσουμε στην ΚΔ την κριτική που εκείνη είχε εφαρμόσει, συχνά τόσο εύστοχα, στην κυρίαρχη κοινωνία. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι ήμαστε αρκετά καλά οργανωμένοι για να καταστήσουμε το πρόγραμμά μας ορατό στον κόσμο, αλλά δε συνέβαινε το ίδιο για το οργανωτικό μας πρόγραμμα.»

Γκυ Ντεμπόρ, *Συζήτηση Προσανατολισμού της ΚΔ*, 28 Γενάρη 1971

Η αυτονομία των ατόμων θεωρήθηκε ως η **θεμελιώδης προϋπόθεση** της “αυτόνομης επαναστατικής οργάνωσης”, ένα αντίμετρο που αποσκοπούσε να εμποδίσει την ανάπτυξη των συνηθισμένων σχέσεων μεταξύ των επαναστατών στην κλασική οργάνωση. Αυτή η οργανωτική στρατηγική – οργανωτική **ιδεολογία** – έφτασε σε ένα σημείο έκρηξης απαιτώντας την αυτονομία των μελών της. Το άτομο επιδιώκει επισήμως την αυτονομία του “για τον εαυτό του” αλλά ουσιαστικά επειδή αυτή είναι η έσχατη απαίτηση που προβάλλεται από το έσχατο δυνατό θέαμα: **το θέαμα της καταστροφής του θεάματος**. Είναι η τελευταία προϋπόθεση μέσω της οποίας η οργανωτική ιδεολογία μπορεί ακόμα να πιστεύει ότι θα διασωθεί (μολονότι κατευθύνεται έτσι προς την επιταχυνόμενη καταστροφή της), το τελευταίο τέχνασμα εκείνης της **αντίληψης του κόσμου** που ενσαρκώνεται τόσο καλά από το Λενινισμό. Έφτασε μέχρι το σημείο να απαιτήσει **αυτόνομα μέλη**, δηλαδή άτομα που είναι ακριβώς σε θέση να τα καταφέρουν χωρίς να

συμμετέχουν σε καμία οργάνωση. Αυτό που απαιτεί η οργάνωση από τα μέλη της **στο εσωτερικό της** πρέπει να το απαιτήσει εξίσου από το επαναστατικό προλεταριάτο **στο εξωτερικό της**. Πρέπει να απαιτήσει από το προλεταριάτο να τα καταφέρει χωρίς την οργάνωση. Πρέπει να ανακηρύξει τον εαυτό της άχρηστο. Ορισμένες φορές, εν μέσω μιας τεράστιας σύγχυσης, φτάνει στο σημείο να θέσει στον εαυτό της το πάντα ανεπίλυτο ζήτημα των σχέσεών της “με την τάξη”. Το ζήτημα αυτό συνιστά, λόγου χάρη, την παράλογη ουσία και τη στείριότητα της Συζήτησης Προσανατολισμού της ΚΔ.

Η αντίφαση που θωρακίζει την έννοια της αυτονομίας αντανάκλαται πλήρως στη σημαίνουσα έκφραση “**αυτόνομη οργάνωση**”, η οποία αναφέρεται ταυτόχρονα στην αυτονομία **των ατόμων** – δηλαδή στην ικανότητά τους να δραστηριοποιούνται χωρίς τα υπόλοιπα μέλη και χωρίς την οργάνωση – και στην αυτονομία **της οργάνωσης**, δηλαδή στην απόλυτη εξάρτηση των ατόμων που διαμεσολαβούνται από την οργάνωση. Η οργανωτική προοπτική είναι μια αντίληψη της επαναστατικής δραστηριότητας **που περπατάει με το κεφάλι**. Η αρχή της οργάνωσης δεν έγκειται σε μια **καθορισμένη συμφωνία** μεταξύ καθορισμένων δραστηριοτήτων, δεν εκφράζει το πραγματικά **οργανώσιμο** στοιχείο της δραστηριότητας των ατόμων αλλά **αντιστρέφει αυτή την οπτική**: είναι η πραγματική και δυναμική σφαιρική δραστηριότητα, η ίδια η ουσία των ατόμων που εργάζονται για να **οργανώσουν την οργάνωση**. Η οργανωτική προοπτική εκφράζει ακριβώς την **απομάκρυνση** της δραστηριότητας των επαναστατών **σε ένα θέαμα** και την ανάγκη τους να συντηρήσουν το θέαμα.

Μια άλλη σημαντική έννοια που συναντάται συστηματικά σε όλες τις ομάδες και τα κόμματα είναι εκείνη της “εσωτερικότητας” και της “εξωτερικότητας”. Η ίδια η ύπαρξη αυτής της διάκρισης εκφράζει την **παράδοξη αυτονομία** του οργανωμένου ατόμου. Για το συνηθισμένο (μη οργανωμένο) άτομο θα έτεινε κάποιος αυθόρμητα να σκεφτεί ότι αν έχει κάποια “εξωτερικότητα”, αυτή ξεκινάει με τον αντικειμενικό κόσμο. Με άλλα λόγια, αυτή η έννοια εκφράζει τη θεμελιώδη σχέση του ατόμου με τον κόσμο και με τη δική του δραστηριότητα, την οπτική της δικής του υποκειμενικότητας μέσα στον κόσμο. Τα πράγματα είναι εντελώς διαφορετικά με το οργανωμένο άτομο (που οργανώνεται επισήμως ή ζει στο πλαίσιο μιας ομάδας, μιας συμμορίας, ενός ζευγαριού, μιας κοινωνικο-οικονομικής ομαδοποίησης ή μιας χώρας): το αίσθημα της εξωτερικότητας απωθείται μέχρι το σύνορο της οργάνωσης, δηλαδή η ίδια η οργάνωση τείνει να γίνει το μοναδικό πραγματικό άτομο, **το μοναδικό ιστορικό υποκείμενο**. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με εκείνη την άλλη σημαίνουσα έκφραση, τα άτομα δεν είναι πια παρά μόνο τα **μέλη** της οργάνωσης.

Η κατευθυντήρια γραμμή με βάση την οποία προσανατολίστηκε η σύλληψη του CRQS ήταν η θεώρηση της αυτονομίας των ατόμων σε σχέση με την οργανωτική προοπτική και την ιδεολογία της οργάνωσης. Ήταν η διαπίστωση ότι η ανάγκη μιας οργάνωσης και η πρακτική μιας οργάνωσης αποτελούν την **πρώτη μείζονα παραίτηση** των ατόμων, τη στιγμή όπου η δραστηριότητα των ατόμων **διαχωρίζεται** από τα άτομα και στέκεται απέναντί τους ως **θέαμα της δικής τους δραστηριότητας**. Το CRQS αντιμετώπισε την αυτονομία των ατόμων ως ένα πρόβλημα που δεν εξαρτάται από την επαναστατική αλληλεγγύη ή από οποιαδήποτε συλλογικότητα.

Το CRQS είναι, εξ όσων γνωρίζω, το μοναδικό πρακτικό πείραμα – του οποίου βέβαια αναγνωρίζω όλες τις ανεπάρκειες, συμπεριλαμβανομένης της ελάχιστης επίγνωσής του για

τη σημασία του εγχειρήματος – που δεν ικανοποιήθηκε με την **κατάπνιξη** του προβλήματος, δηλαδή δεν άφησε για το μέλλον (όταν τα άτομα θα έχουν γίνει τελικά αυτόνομα) το καθήκον της δημιουργίας της οργάνωσής του. Είναι σχεδόν περιττό να τονιστεί σε ποιο βαθμό αυτή η στάση, που επιβεβαιώνει την προσωρινή διστακτικότητά της απέναντι στην οργάνωση, εξακολουθεί να κυριαρχείται από την οργανωτική προοπτική και, επομένως, κάτι που είναι ακόμα πιο σημαντικό, από τον δικό της τρόπο αντίληψης της “αυτονομίας”.

Οργανώσαμε την κριτική μας και την άρνησή μας έναντι της οργάνωσης. Συνάψαμε μια συμφωνία – ορίσαμε τους κανόνες του παιχνιδιού – με τέτοιο τρόπο ώστε να μην είναι δυνατό να κυριαρχήσει πάνω μας αυτή η συμφωνία ως αυτόνομη αιτιολογική βάση. Οργανώσαμε ένα ορισμένο μέρος των δυνατοτήτων μας για μια εκουσίως **μετριοπαθή** – μη αποτιμώμενη – δραστηριότητα, συντρίβοντας τη θεαματική λογική της οργάνωσης.

Θεωρώ ότι το CRQS πέτυχε απόλυτα από αυτή την άποψη διότι, ως προς τα άτομα που το συναποτελούν, δεν κατάφερε να γίνει το κεντρικό σημείο αναφοράς για την αξιολόγηση της δραστηριότητάς τους. Έτσι, επιβεβαιώνεται ρητά και δημόσια ότι συνιστά την επαναστατική πολιτική **του ατόμου**, δηλαδή τη ριζοσπαστική κριτική της πολιτικής, καθώς το εσωτερικό σημείο αναφοράς του CRQS είναι τα ίδια τα άτομα και όχι τόσο αυτό που τα συνδέει εκεί. Τα άτομα τοποθετούνται απερίφραστα ενώπιον των προσωπικών αποτελεσμάτων τους, δηλαδή ενώπιον της δραστηριότητας ή της αδράνειάς τους και, από αυτή την άποψη, δεν μπορούν να αναφέρονται στην κρίση κανενός άλλου εκτός από τη δική τους (δηλαδή δεν μπορούν να καταστήσουν υπεύθυνο κανέναν άλλον εκτός από τον εαυτό τους). Αυτός είναι ο ριζοσπαστικός τρόπος μας να προσεγγίσουμε την αυτονομία: η δραστηριότητα των ατόμων δεν αποτελεί μια οργανωτική μέριμνα, δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε μορφή συλλογικής **αιτιολόγησης** – δηλαδή δεν παραμορφώνεται και δεν κρύβεται από κανένα θέαμα. Δεν υπάρχει πια καμία οντότητα ικανή να εγγυηθεί την επαναστατική σπουδαιότητα των ατόμων. Η επιτυχία ή αποτυχία του ατόμου διακηρύσσεται ρητά ως υπόθεση του ατόμου και μπορεί να συγκαλυφθεί μόνο από την **ατομική τυφλότητα**, δηλαδή από μια **αυτόνομη επιλογή**...

Καμία μορφή συλλογικότητας δεν πρέπει να είναι σε θέση να προσανατολίσει ή να αξιολογήσει τη θεμελιώδη δραστηριότητα των ατόμων σύμφωνα με την προοπτική της ενσωμάτωσης ή της διατήρησής τους εντός της συλλογικότητας, δηλαδή μόνο με βάση τα αποτελέσματα της ατομικής δραστηριότητας που αφορούν τη συλλογικότητα. Διότι υπάρχει ένα θεμελιώδες αποτέλεσμα για το οποίο η συλλογικότητα είναι αναγκαστικά αδιάφορη: **το ίδιο το άτομο**. Όταν η συλλογική **αιτιολόγηση** κυριαρχεί επί της ατομικής **αιτιολόγησης**, το άτομο τοποθετείται σε μια θεαματική σχέση. Τα πάντα λέγονται για το θέαμα εκτός από αυτό που πάντα και θεμελιωδώς είναι: **η αποικιοποίηση της οπτικής του ατόμου από την οπτική της συλλογικότητας**. Η οπτική της συλλογικότητας και η οπτική του ατόμου είναι ασυμφιλίωτες – η μία πρέπει να κυριαρχήσει επί της άλλης. Για να αντιστρέψουμε την κυρίαρχη προοπτική, σύμφωνα με την οποία το άτομο είναι απλώς ένα μέρος της όλης “κοινωνίας”, είναι απαραίτητο να συντρίψουμε πρακτικά την εξουσία κάθε υπάρχουσας ή δυνητικής κοινωνίας – από την οικογένεια μέχρι το Κράτος, από τις σχέτες μέχρι τα Κόμματα, την κοινότητα και το σοσιαλισμό – ώστε η κοινωνία να μην είναι πια παρά ένα μέρος του όλου “ατόμου”. Έχει ειπωθεί με μεγάλη ευκολία ότι η ουσία του ανθρώπου είναι κοινωνική. Χρειάζεται, αντιθέτως, να αναλογιστούμε σε ποιο βαθμό η ουσία της κοινωνίας είναι ατομική.